

Nazwa miejsca			
Las dużych ssaków (Puszcza Białowieska)			
Podstawowe informacje			
Lokalizacja	Północno-wschodnia część Polski, województwo podlaskie		
Numer działki	200502_2.0001		
Właściciel	Białowieski Park Narodowy		
Kontakt	bpn@bpn.com.pl		
Współrzędne GPS	52.738282, 23.745725		
Powierzchnia	6978 ha		
Wysokość	155 m n.p.m.		
Opis terenu			
Typ roślinności	Lasy mieszane – chronione.		
Charakter obszaru	Las naturalny o charakterze pierwotnym, strefa lasów liściastych i mieszanych. Nizina północno-podlaska.		
Obecne użytkowanie	Obszar chroniony	Uwagi:	
Stosunki wodne	Słabo rozwinięta sieć rzeczna. Główna rzeka – Narewka wraz z dwoma dopływami: Orłówka i Hwoźna. Podmokłe doliny rzek sprzyjają występowaniu rozległych łąk.		
Stosunki terytorialne	Park Narodowy		
Plan urządzania lasu	Nie (Plan ochrony przyrody)	Obowiązuje w okresie	nd.
Wiek w %		Do 10 lat	
	klon (<i>Acer</i>), dąb (<i>Quercus</i>)	10-25	5%
	jesion (<i>Fraxinus</i>), wiąz (<i>Ulmus</i>), świerk (<i>Picea</i>)	25-50	20%
	dąb (<i>Quercus</i>), grab (<i>Carpinus</i>), lipa (<i>Tilia</i>), klon (<i>Acer</i>)	50+	75%

Biota – drzewostany i ich mieszkańcy

Roślinność	stan	
Siedlisko	Wielogatunkowy las dębowo-grabowo-lipowy z udziałem klonu, świerka, jesionu, i wiązu.	
Pierwotna roślinność naturalna	<i>Tilio-Carpinetum (grad)</i> Bory mieszane	

Enclaves of Life (Enklávy života), 2020-1-CZ01-KA205-077463

Potencjalna roślinność naturalna	<i>Tilio-Carpinetum</i>		
Warstwy drzewostanu w %	Warstwa drzew:	dąb (<i>Quercus</i>), świerk (<i>Picea abies</i>), grab (<i>Carpinus betulus</i>), lipa (<i>Tilia cordata</i>), klon (<i>Acer pseudoplatanus</i>), jesion (<i>Fraxinus excelsior</i>)	
	Warstwa krzewów:	leszczyna (<i>Corylus</i>), trzmielina (<i>Euonymus europaeus</i>), suchodrzew (<i>Lonicera xylosteum</i>), dereń (<i>Cornus sp.</i>)	
	Rośliny zielne:	szczawik zajęczy (<i>Oxalis acetosella</i>), sałatnik leśny (<i>Mycelis muralis</i>), przylaszczka pospolita (<i>Hepatica nobilis</i>), gwiazdnica wielkokwiatowa (<i>Stellaria holostea</i>), dąbrówka rozłogowa (<i>Ajuga reptans</i>)	
Fauna			stan
Ssaki i ptaki	żubr (<i>Bos bonasus</i>), jeleń (<i>Cervus elaphus</i>), łoś (<i>Alces alces</i>), sarna (<i>Capreolus capreolus</i>), dzik (<i>Sus scrofa</i>), wilk (<i>Canis lupus</i>), dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), myszarka leśna (<i>Apodemus flavicollis</i>), popielica (<i>Glis glis</i>), ryś (<i>Lynx lynx</i>), kuna leśna (<i>Martes martes</i>), nornica ruda (<i>Myodes glareolus</i>), nietoperze (<i>Chiroptera</i>) (14 gatunków), dzięcioły, ptaki drapieżne, sowy,		
Owady	Najlepiej poznane grupy: <i>Zygentoma</i> , <i>Odonata</i> , <i>Orthoptera</i> , <i>Dermaptera</i> , <i>Dictyoptera</i> , <i>Raphidioptera</i> , <i>Siphonaptera</i> , <i>Coleoptera</i>		
Płazy	kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>), rzekotka drzewna (<i>Hyla arborea</i>), grzebiuszka ziemna (<i>Pelobates fuscus</i>), ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), traszka zwyczajna (<i>Lissotriton vulgaris</i>), traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)		

Gady	padalec zwyczajny (<i>Anguis fragilis</i>), jaszczurka zwinka (<i>Lacerta agilis</i>), żmija zygzakowata (<i>Vipera berus</i>), zaskroniec zwyczajny (<i>Natrix natrix</i>), jaszczurka żyworodna (<i>Zootoca vivipara</i>)	
------	---	--

Las jako kulturowy aspekt krajobrazu

PRZESZŁOŚĆ

Kultura

Co do tej pory wpływało na las? Czy jest to w jakiś sposób związane z kulturą środowiska, a jakim się znajduje? Czy las stanowi element rozwoju kulturowego terenu?

Początkowo tereny Puszczy Białowieskiej były przeznaczone przede wszystkim na łowiectwo i pozyskiwanie drewna, czego efektem było zmniejszenie arealów potrzebnych do występowania dużych ssaków, takich jak żubry. Ponadto w trakcie okupacji niemieckiej w latach 1915-1918 rozpoczęto masowe wycinki Puszczy. W tym czasie miłośnicy łowiectwa stawiali opór wycinkom i próbowali chronić teren. W 1932 roku został utworzony Białowieski Park Narodowy, a teren znalazł się pod ochroną.

Cywilizacja

Jak wyglądają relacje między lasem i ludźmi? W jaki sposób pobliska cywilizacja wpłynęła na stan lasu i jego rozwój?

Obecnie ludzie chcą chronić Puszcę Białowieską. Puszcza stanowi dla nich istotny element polskiej przyrody, a nad możliwymi sposobami jej ochrony toczą się liczne dyskusje.

Historia

Geneza relacji

Przez wiele lat Puszcza była miejscem chętnie odwiedzanym przez książąt i królów w celach łowieckich. Ludzie korzystali także z dobrodziejstw puszczy pozyskując na tym terenie grzyby i jagody.

STAN OBECNY

Dzięki restytucji żubra w Puszczy Białowieskiej udało się zachować największą wolnożyjącą populację żubrów w Polsce. Prowadzone są też zabiegi w celu dalszego ulepszenia ich ochrony.

Uwagi

Aspekt natury w obecnym rozwoju

Ochrona żubra jako gatunku parasolowego wpływa pozytywnie na pozostałe gatunki zwierząt i roślin.

Zagrożenia i ograniczenia

Mała dostępność wody dla zwierząt. Grupowanie się ssaków prowadzi do konkurencji o zasoby.

	Zwiększona liczebność dużych ssaków może powodować ryzyko wypadków komunikacyjnych.	
PRZYSZŁOŚĆ		
Zachowanie ochrony drzewostanów i zwierzyny, poszerzenie obszarów chronionych, czynna ochrona żubrów.		Uwagi
Aspekt natury w przyszłym rozwoju		
	Zwiększenie obszarów chronionych przyczyni się pozytywnie do rozwoju populacji zarówno dużych ssaków jak i innych składników ekosystemu.	
Zagrożenia i ograniczenia		
	Konflikty społeczne związane z poszerzeniem chronionych obszarów. Lokalna ludność chce mieć wolny dostęp do lasów w celu swobodnego zbierania grzybów, jagód i pozyskiwania drewna na opał.	
	Obecność większych liczb zwierząt na nowych obszarach powoduje zwiększone ryzyko kolizji samochodowych.	
	Brak pieniędzy do przeznaczenia na czynną ochronę.	
Cele leśnych aktywności		
Oczekiwania	Zwiększenie zasięgu i rozproszenie populacji żubrów, poprawa ich struktury genetycznej i kondycji zdrowotnej. Wzrost akceptacji lokalnej społeczności.	
Co mój las dostarcza ludziom?	Różnorodność biologiczna i możliwość obserwacji dużych ssaków na wolności, a także korzyści z turystyki dla lokalnej społeczności.	
Plan – za 10 lat	Istnienie śródleśnych polan, na których wypasają się duże ssaki, stworzenie naturalnej bazy żerowej, utrzymywanie dostępności wody, konserwacja miejsc dokarmiania ssaków.	
Plan – za 50 lat	Mozaikowaty krajobraz leśny, brak presji łowieckiej, wymiana infrastruktury służącej dokarmianiu zwierząt zimą.	
Kto jest potrzebny do osiągnięcia celu?	Organizacje zajmujące się ochroną przyrody, Ośrodek Hodowli Zwierząt, Park Narodowy	
Propozycje i kroki		
Co	Wyjaśnienie	Kto
Monitoring populacji żubrów	Monitoring stanu zdrowia, liczebności, preferencji siedliskowych.	Organizacje zajmujące się ochroną przyrody

Enclaves of Life (Enklávy života), 2020-1-CZ01-KA205-077463

Poprawa zmienności genetycznej w populacji	Wsiedlenie zwierząt z innych populacji w celu poprawy struktury genetycznej	Ośrodek hodowli zwierzyny
Edukacja społeczeństwa	Podniesienie akceptacji społecznej, przedstawienie znaczenia żubra jako gatunku parasolowego.	Park Narodowy
Dokarmianie zwierząt zimą i utworzenie wodopoju	Zwiększenie miejsc dokarmiania zimowego w celu rozpraszania istniejących populacji i zapobieganie konfliktom	Organizacja zajmująca się ochroną przyrody
Przebudowa środowisk leśnych na krajobraz mozaikowaty	Dzięki mozaikowatemu krajobrazowi zwiększa się różnorodność bazy żerowej, zmniejszenie konkurencji wśród zwierząt o zasoby.	Park Narodowy

Monitoring rozwoju

Data		
12.2022	Utworzenie miejsc dokarmiania dużych ssaków	
03.2023	Monitoring populacji dużych ssaków	
03.2024	Konserwacja miejsc dokarmiania	
03.2024	Monitoring populacji dużych ssaków	

Inspiracje

Literatura		CO
	Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., 1995, Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Arkusze 1-12, IGiPZ PAN, Warszawa.	
	<i>Ochrona in situ żubra w Polsce</i>	
Zasłyszane	<i>Prof. Bogdan Jaroszewicz</i>	
Spotkania	10.2021	
Dyskusje w ramach grupy projektowej	10.2021, 11.2022	